

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS PARAMOS IŠMOKŲ ATSKAITOS RODIKLIŲ IR
BAZINIO BAUSMIŲ IR NUOBAUDŲ DYDŽIO NUSTATYMO ĮSTATYMO
3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Dalis įvairioms išmokoms svarbių bazinių dydžių (bazinė socialinė išmoka, šalpos pensijų bazė, tikslinių kompensacijų bazė, valstybės remiamos pajamos) yra procentiniu santykiu susieti su minimalių vartojimų poreikių dydžiu (toliau – MVPD). MVPD kasmet yra naujai perskaičiuojamas, tačiau su dideliu atsilikimu nuo einamojo laikotarpio. Tai sukuria didžiules problemas įvairių išmokų gavėjams, ypač kai yra tokia didelė infliacija, kokią turime 2022–2023 metais. Esama MVPD apskaičiavimo metodika neaktualizuoja esamų kainų pokyčio ir labai atsilieka nuo šiandieninių minimalių žmogaus vartojimo poreikių, todėl būtina koreguoti MVPD apskaičiavimo formulėje naudojamus rodiklius.

Šiuo metu Socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 straipsnis numato MVPD apskaičiavimo formulėje naudoti ankstesnių metų IV ketvirčio ir einamųjų metų I–III ketvirčių laikotarpio rodiklius ir kasmet apskaičiuoti tik ateinančių kalendorinių metų MVPD iki gruodžio 31 d. Dėl tokios MVPD apskaičiavimui taikomos metodikos, jo aktualumas atsilieka nuo 1,5 metų iki 2,5 metų.

Parengto Įstatymo pakeitimo projekto tikslas - aktualizuoti MVPD skaičiavimui naudojamus rodiklius laiko atžvilgiu, kad tai aktualizuotų svarbiausius socialinių išmokų bazinius dydžius, o kartu ir socialines išmokas (vaiko pinigai, šalpos pensijos, tikslinės kompensacijos, socialinės pašalpos ir kitos), kas apsaugotų pažeidžiamiausias visuomenės grupes nuo neigiamo infliacijos poveikio, kuris būtų joms buvo yra sukuria daugiausia sunkumų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narių grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Įstatymo trečiasis straipsnis šiuo metu numato, kad Socialinė apsaugos ir darbo ministerija ateinančių kalendorinių metų MVPD kiekvienais metais apskaičiuoja pagal ankstesnių metų IV ketvirčio ir einamųjų metų I–III ketvirčių laikotarpį iki gruodžio 31 d. Pavyzdžiui, 2023 m. MVPD būtų nustatytas imant 2021 m. IV–2022 m. III ketvirčių laikotarpį, o naudojamas 2024 m. I–IV ketvirčius. Dėl tokios skaičiavimo metodikos MVPD atsilieka nuo esamų vidutinių rinkos kainų nuo 1 metų 2 ketvirčių iki 2 metų 2 ketvirčių, atitinkamai nuo 1,5 iki 2,5 metų vėluoja ir įvairiausių socialinių išmokų didėjimas (vaiko pinigai, šalpos pensijos, tikslinės kompensacijos, socialinės pašalpos ir t.t.), kurių baziniai dydžiai procentiniu santykiu yra susiję su praėjusių metų MVPD.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo pakeitimu numatoma apskaičiuoti MVPD, taikant laikotarpį nuo praėjusių metų III ketvirčio iki einamųjų metų II ketvirčio, iki einamųjų metų rugsėjo 30 d. Taip pat apskaičiavimo formulėje siūloma vadovautis Lietuvos banko skelbiama vidutinės metinės infliacijos (SVKIP), apskaičiuotu pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI), ateinančių metų birželio mėnesio prognoze.

Siūlomas pakeitimas MVPD skaičiuoti vienu ketvirčiu anksčiau, nustatant ne ateinančių, bet einamųjų metų MVPD, leis optimizuoti šį rodiklį, paankstinant jį trimis ketvirčiais. Pavyzdžiui,

2023 m. MVPD nustatymui būtų imamas 2022 m. III–2023 m. II ketvirčių laikotarpis, o nustatytas MVPD naudojamas 2024 m. I–IV ketvirčius. Taip skaičiuojant būtų sumažintas MVPD atsilikimas nuo esamų vidutinių rinkos kainų: nuo 3 ketvirčių iki 1 metų 3 ketvirčių, kai pagal dabartinį MVPD skaičiavimą atsilikimas yra nuo 1 metų 2 ketvirčių iki 2 metų 2 ketvirčių.

Tai spręstų socialinės neteisybės situaciją, kai dėl netinkamos socialinių išmokų indeksacijos, augant infliacijai labiausiai nukenčia pažeidžiamiausios visuomenės grupės.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymo priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ patvirtinto 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano 2 strateginį tikslą „Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus projektą, teisės aktų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų ir terminų nepateikiama.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Lėšų poreikio Įstatymo įgyvendinimui neįmanoma nustatyti, nes MVPD priklauso nuo vartotojų kainų indekso (infliacijos) pokyčio, kuriam įtaką daro nuolat kintančios vartojimo prekių ir

paslaugų kainos. Išlaidos iš esmės nepadidės, Įstatymo pakeitimas tik jas paankstins, kas padidins socialinį teisingumą pažeidžiamiausių visuomenės grupių atžvilgiu.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant įstatymo projektą, specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*, yra „minimalių vartojimų poreikių dydis“, „minimalių maisto poreikių dydis“, „išmoka“, „socialinė politika“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia
Seimo nariai